

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Seakasvatuse sektori hetkeseis ja väljavaated

Kristel Maidre

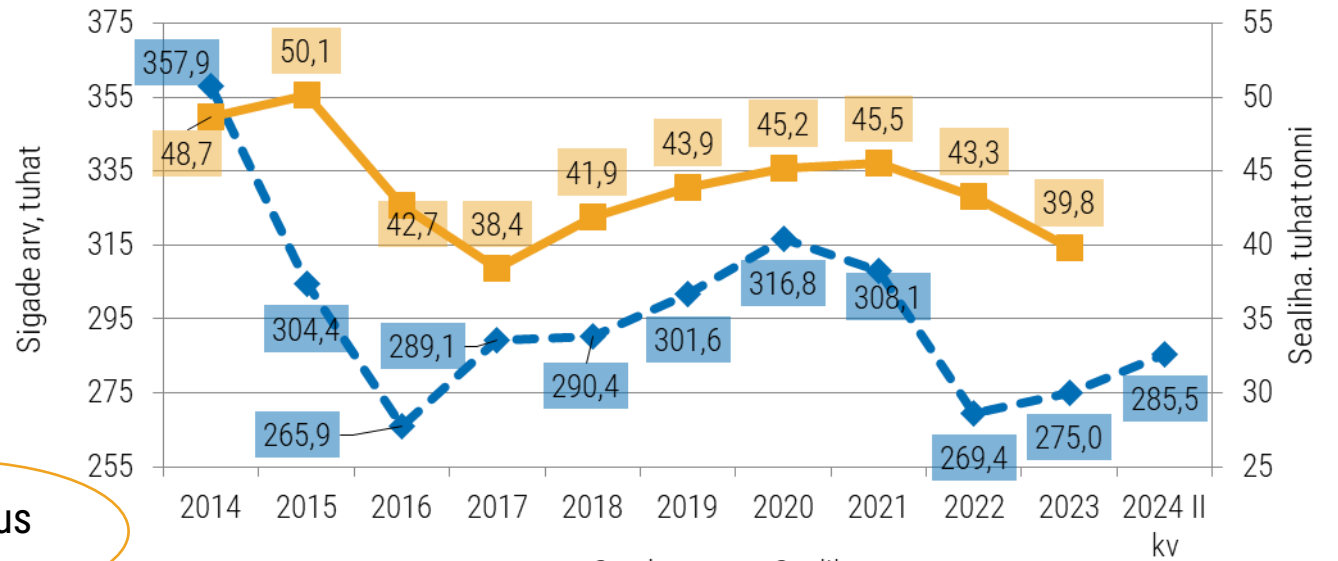
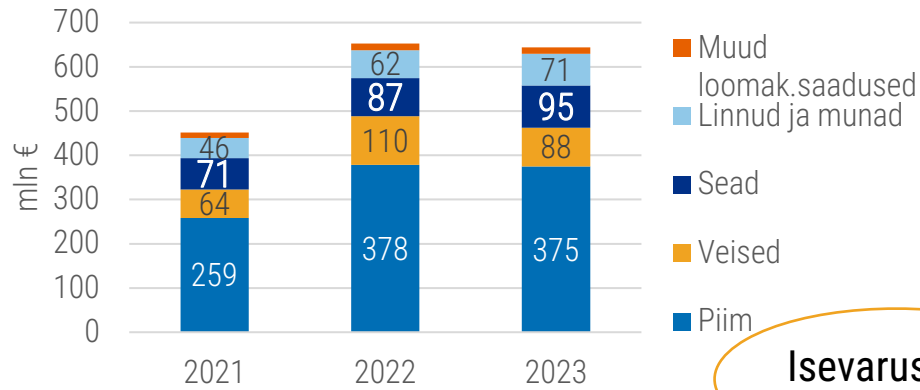
EPKK Seakasvatuse konverents 5. september 2024

- ✓ Seakasvatuse hetkeseis
- ✓ ÜPP Strateegikava sekkumistest
- ✓ Tuleviku suundumused

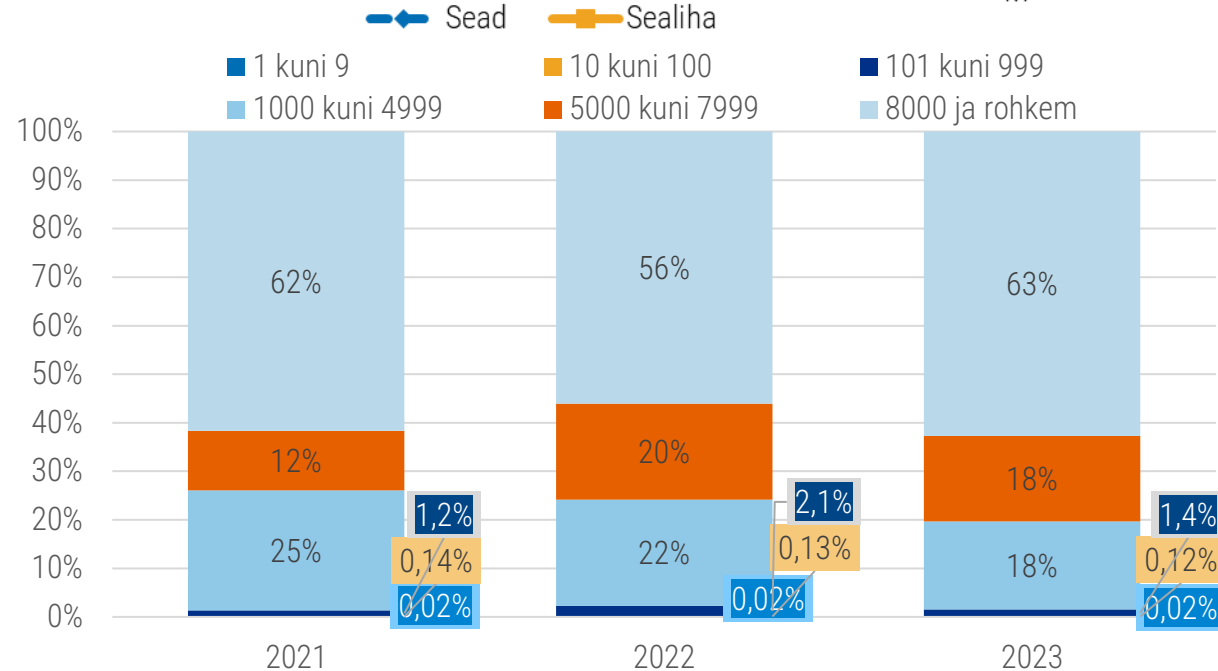
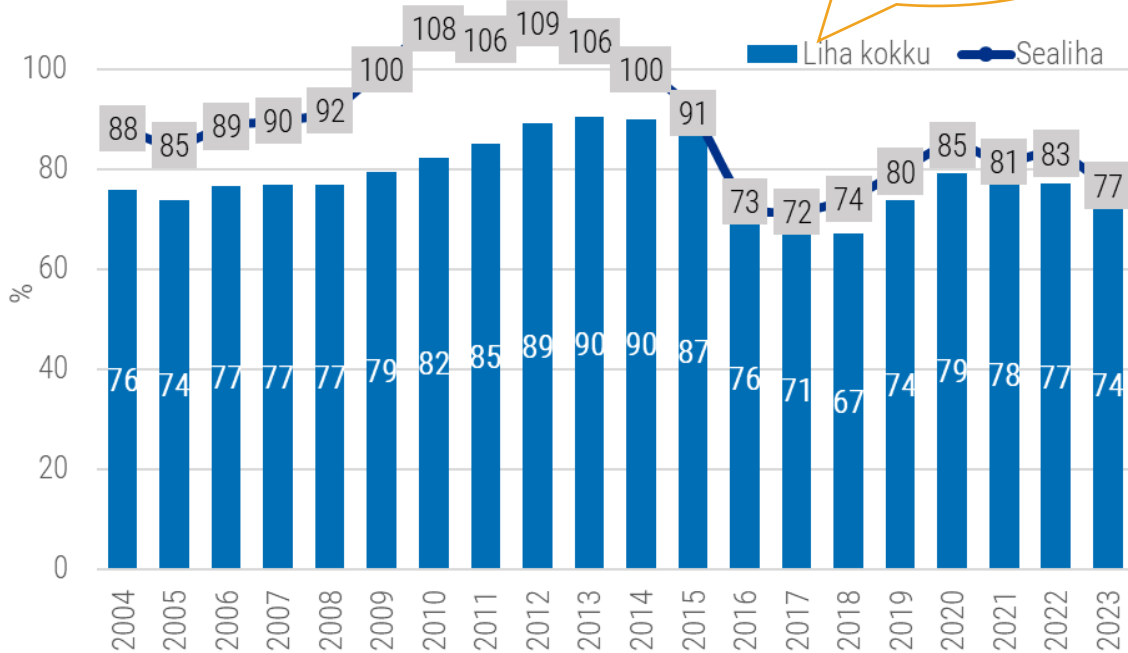

Seakasvatuse hetkeseis (1)

Loomakasvatuse kogutoodangu väärtus, mln €

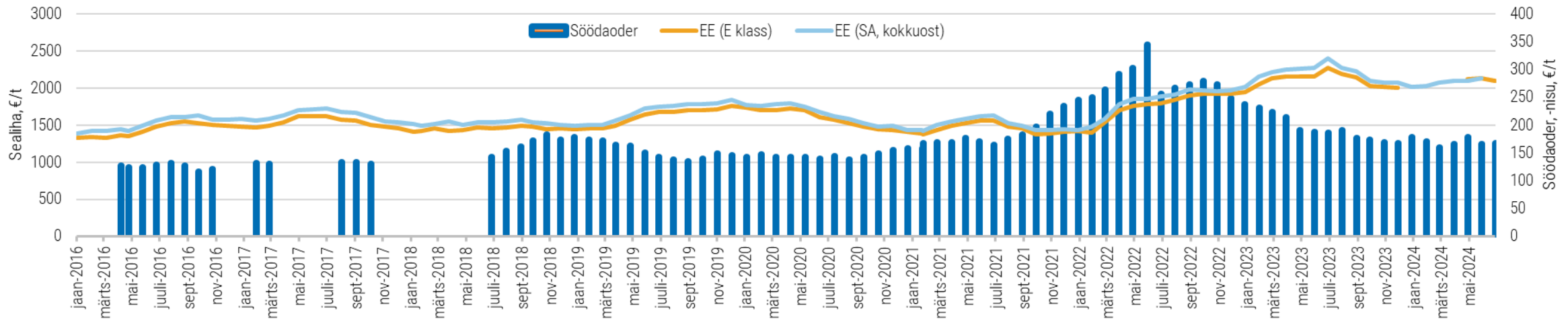
Isevarustus

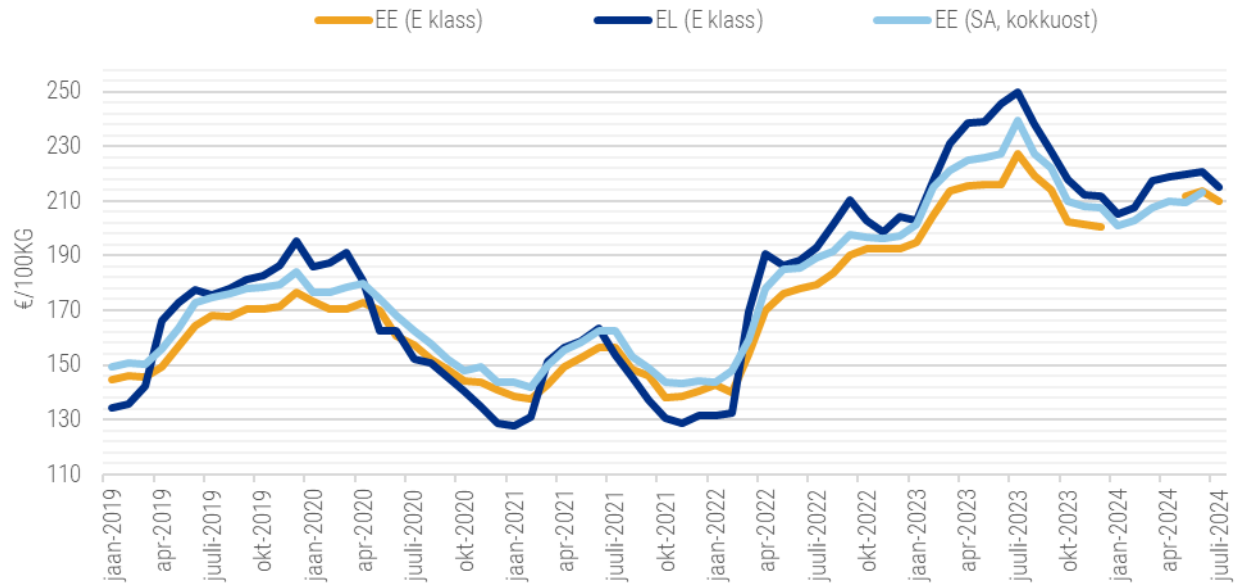
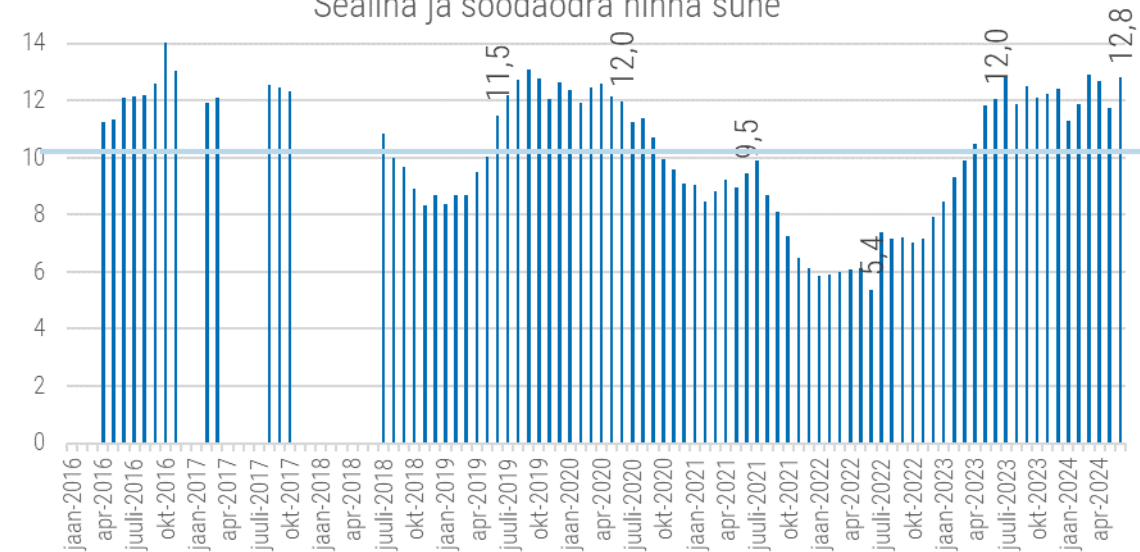
Sead

Allikas: SA, PRIA

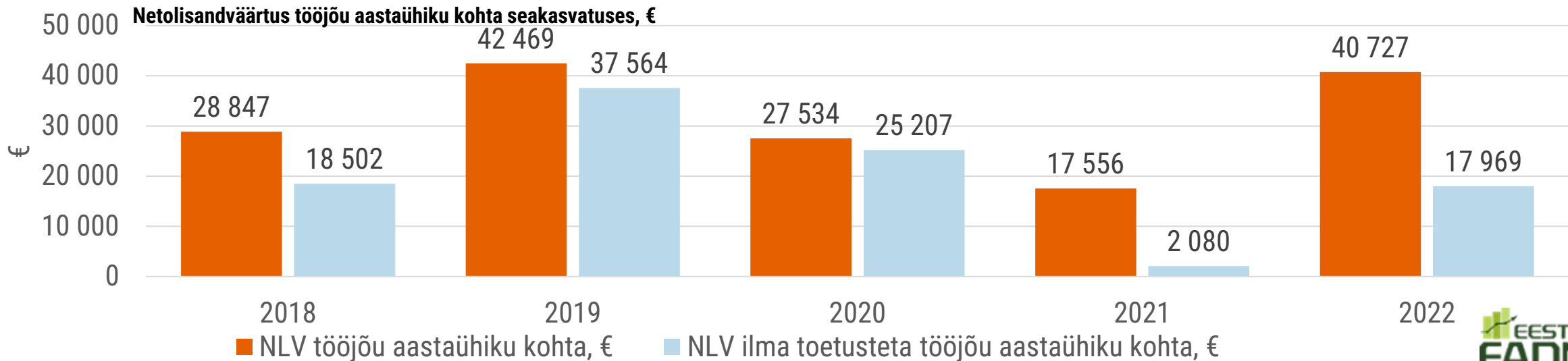
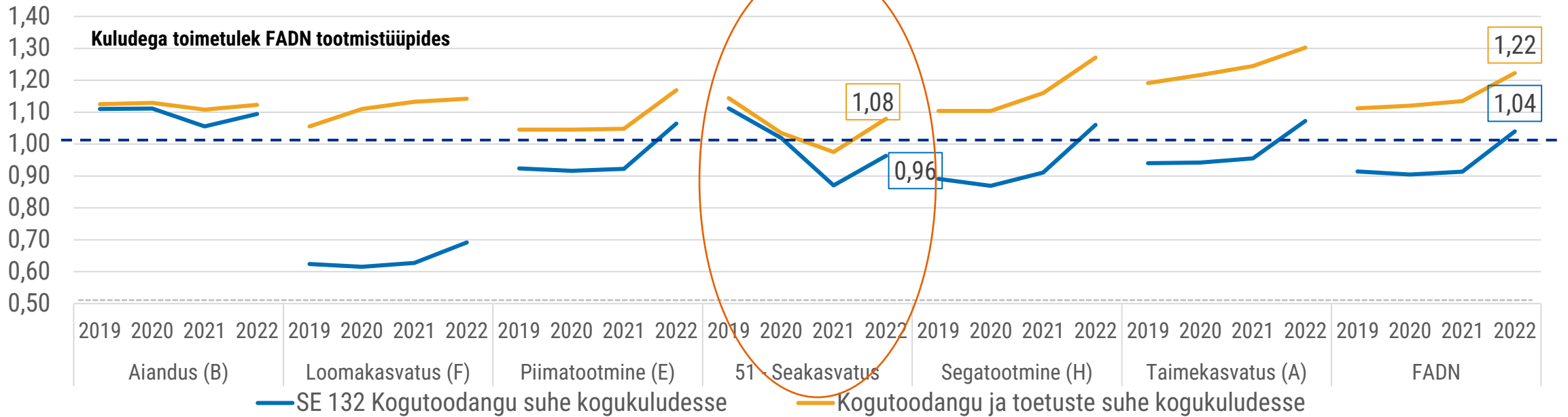
Seakasvatuse hetkeseis (2)

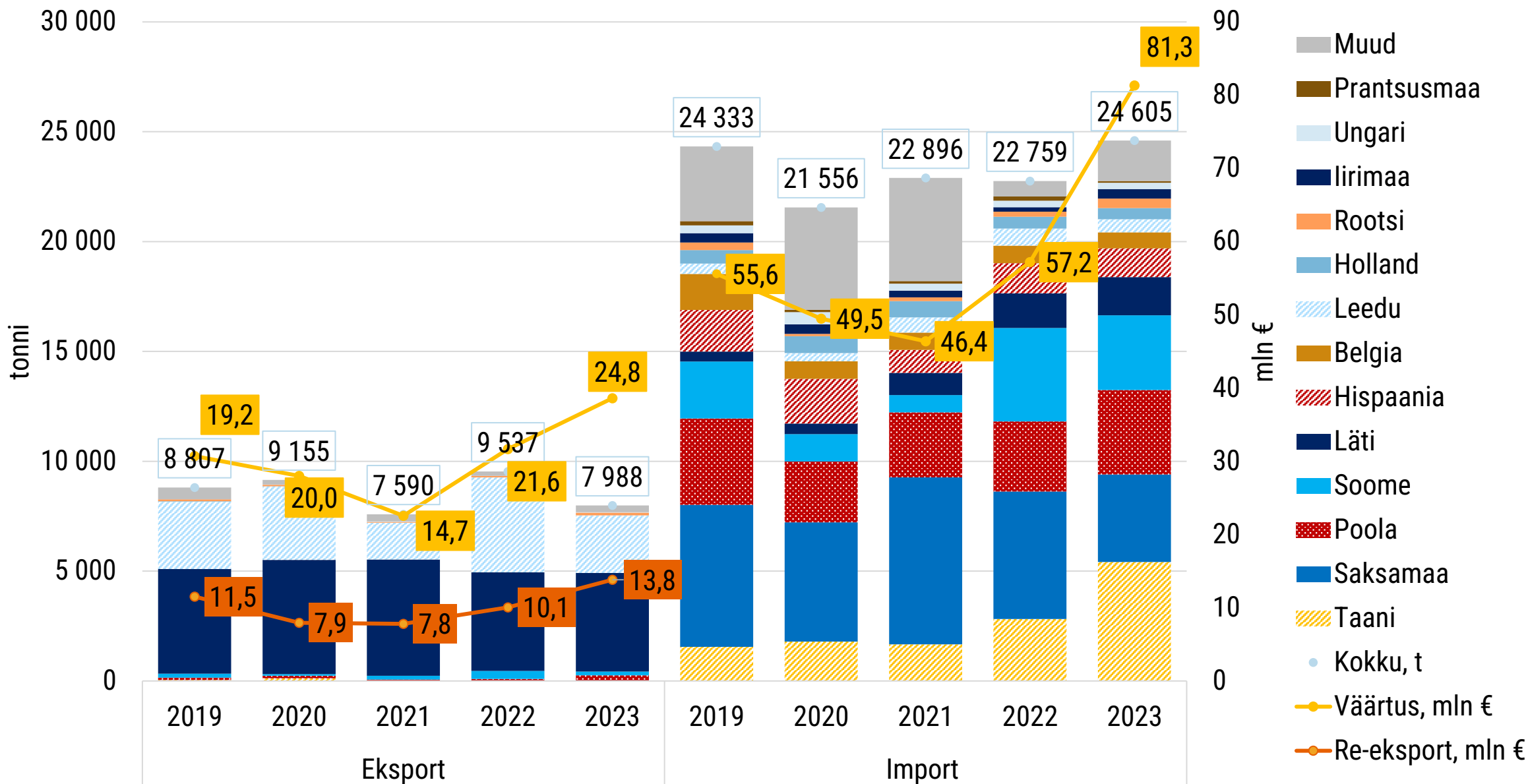
Sealiha ja söödaodra hinna suhe

Seakasvatuse hetkeseis (3)

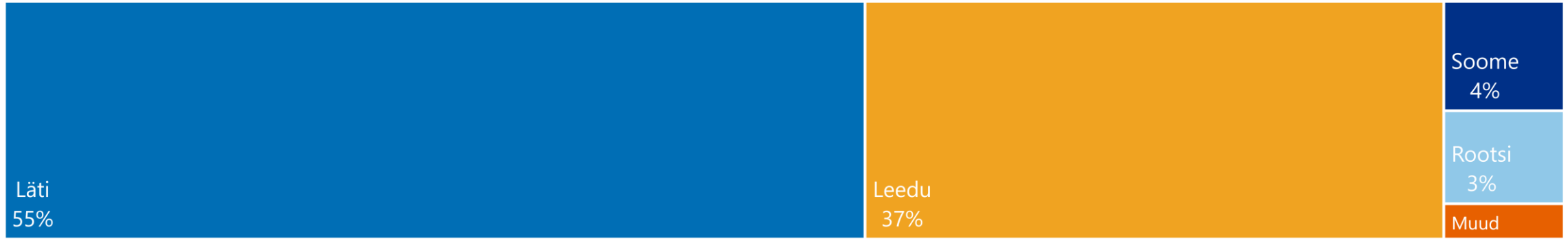
Sealiha väliskaubandus 2019-2023

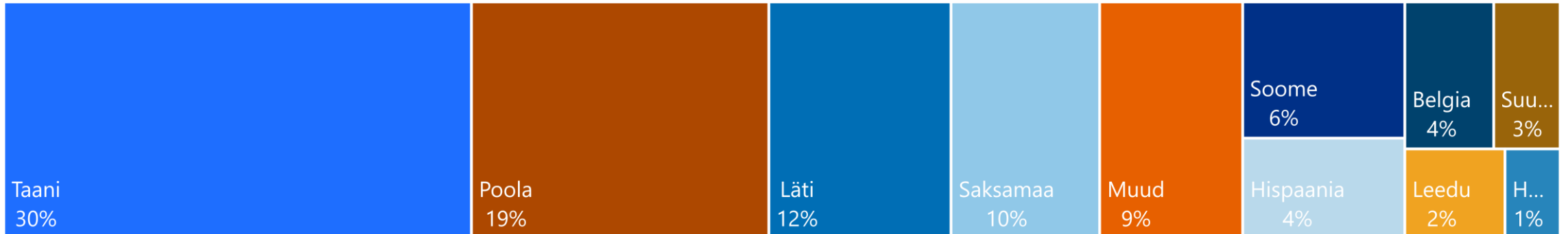
Sealiha väliskaubandus 2024, I pa

- Eesti päritolu eksport – 3469 tonni, 10,4 mln € väärtuses
- Import - 12 965 tonni, 43,6 mln € väärtuses

Eesti päritolu eksport

Import

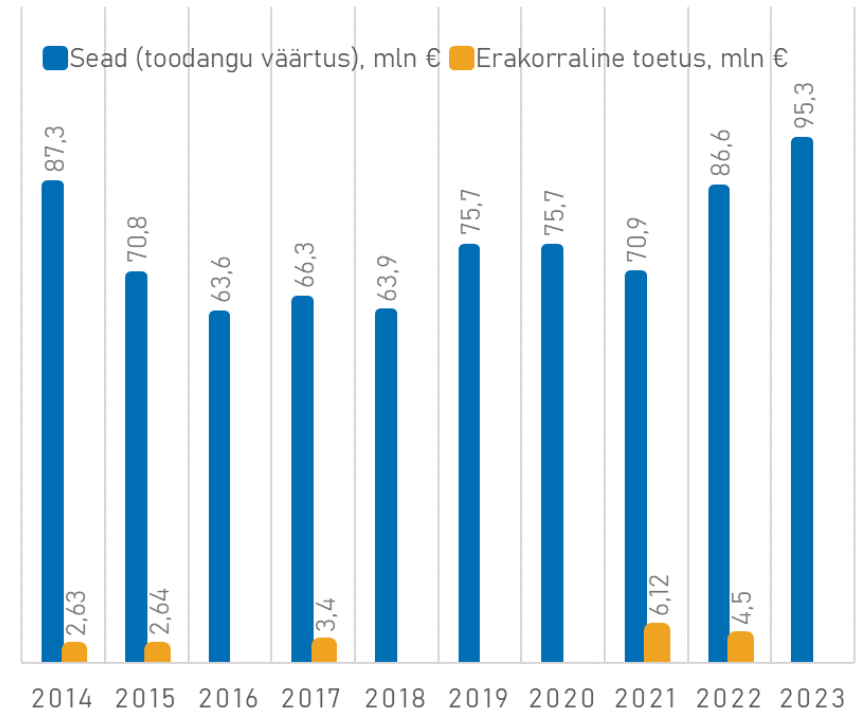
ÜPP kriisimeetmed seakasvatuses

ÜPP turukorraldus (1308/2013):

- Eraladustamine;
- Turuhäirete vastu võetavad meetmed (art 219);
- Loomahaiguste ja taimekahjuritega ning inimeste, looma- või taimede tervisele avalduvast ohust tingitud tarbijate usalduse kaotusega seotud meetmed (art 220);
- Konkreetsete probleemide lahendamise meetmed (art 221).

Riigiabi

- Põllumajanduslik vähese tähtsusega abi
- Põllumajanduse/metsanduse/maaelu grupierandi määrus riigiabi suunised 2023-2029
- Ukraina riigiabi raamistiku (TCTF)

PõKa 2030 VISIOON

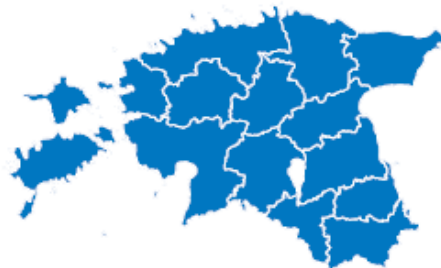
Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!

ÜLDEESMÄRK

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud,
toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

Tark ja kestlik põllumajandus,
toidutootmine ja maaelu ning
ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab
kalandusvaldkonna
konkurentsivõime ja kalavarude
jätkusuutliku majandamise

Tegevussuunad

Põllu-
majandus-
keskkond

Taimetervis,
loomade tervis
ja heaolu

Toiduohutus

Kvaliteetsed
sisendid
põllu-
majanduses

Põllumajandus-
saaduste
tootmine,
väärimine ja
turustamine

Maa- ja
rannapiirkonna
areng

Teadus ja
innovatsioon
ning
teadmussiire

Kestlik
kalandus

Horisontaalsed arendusteemad

Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng

ÜPP eesmärgid 2023-2027

Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse

Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse

Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda

Põllumajanduse ja maapiirkondade kaasajastamine **teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil** ning ergutades nende kasutuselevõttu

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

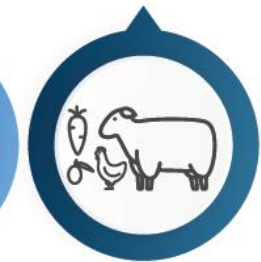
SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

ÜPP strategiakava 2023-2027 investeringutoetused

Põllumajandustootjate
materiaalsed ja
immateriaalsed
investeeringud – 50 mln
eurot

Väikeste
põllumajandusettevõtete
arendamise
investeeringutoetus - 22
mln eurot

Toidutööstuste
materiaalsed ja
mittemateriaalsed
investeeringud – 45 mln
eurot

Investeeringud
bioressursside
väärimdamisse – 3 mln
eurot

Ühistulised investeeringud
materiaalsesse ja
immateriaalsesse
põhivarasse, sh
suurprojekt – 20 mln eurot

Finantsinstrumendid – 45
mln eurot

Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (1)

Eesmärk on soodustada põllumajandustootmises ressursitõhusust, vältida jäätmete ja heitmete teket, vähendada tootmisest tulenevat negatiivset keskkonnamõju ja KHG heidet ning suurendada loomade heaolu ja bioohutust.

Sihtgrupp: äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 10 000 eurot

Toetatavad tegevused on ehitiste ehitamine, masinate, seadmete soetamine, jaotatud viie eesmärgi vahel:

1. Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine;
2. Vee- ja õhukvaliteedi parandamine;
3. Elurikkuse ja muldade kaitse;
4. Loomade heaolu suurendamine;
5. Bioohutuse suurendamine koos loomade heaolu suurendamisega

Toetatavad tegevused aitavad põllumajandustootjatel parandada oma tootmisprotsesse, vähendada keskkonnamõju ja suurendada tootlikkust, mille tulemusel paraneb põllumajanduse jätkusuutlikkus.

Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (2)

Toetuse määr ja suurus:

- toetuse määr:
  - 50% abikõlblikest kuludest,
  - loomakasvatushoonete ehitamisel kuni 60% abikõlblikest kuludest,
  - noortel põllumajandustootjatel kuni 70% abikõlblikest kuludest
- minimaalne toetusmäär on 15% abikõlblikest kuludest
- toetuse suurus programmiperioodi jooksul on **1 mln eurot** ühe taotleja kohta, loomakasvatushoonete ehitamisel koos seadmetega kuni **1,5 mln eurot**
- Eelarve jaguneb valdkonniti:
  - 1) Piimatootmine
  - 2) Loomakasvatus (v.a piimatootmine ja mesindus)
  - 3) Teravilja, õliseemnete ja valgurikaste taimede kasvatamine
  - 4) Muude põllumajandussaaduste tootmine (sh mesindus)

Hindamisel eelistatakse taotlejat, kes on majanduslikult jätkusuutlikum, kelle eesmärgid on suunatud arengule ja koostööle ning panustamisele keskkonda

ÜPP strategiakava 2023-2027 koostöö sekkumised

Tunnustatud
tootjaorganisatsioonide
arendamine – 2,45 mln
eurot

Liidu ja riiklike
kvaliteedikavade
rakendamine – 4 mln
eurot

Lühikeste tarneahelate
ja kohaliku turu
arendamine – 6 mln
eurot

Innovatsioonikoostöö
projektid – 15 mln eurot

Tunnustatud tootjaorganisatsioonid

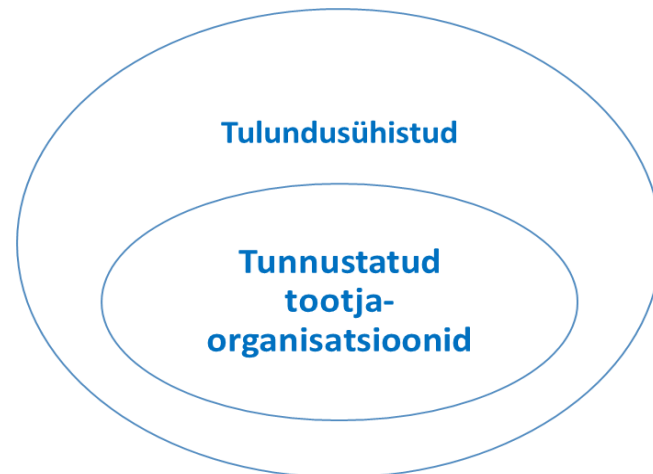
Tunnustatud tootjaorganisatsioon

- on loodud **tootjate** algatusel
- koosneb **konkreetsel põllumajandussektori** tootjatest ja tegutseb nende juhtimisel
- tegeleb **vähemalt ühe tegevusega**:
  - ✓ ühine töötlemine
  - ✓ ühine turustamine, sh ühine müügiplatvorm ja transport
  - ✓ ühine pakendamine, märgistamine ja reklaamimine
  - ✓ ühine kvaliteedikontroll
  - ✓ ühine seadmete ja hoidlate kasutamine
  - ✓ sisendite ühishanked

Seakasvatussektoris

tunnustamist võib taotleda äriregistrisse kantud tulundusühistu, kes:

- koosneb vähemalt **6 sõltumatust liikmest**
- on **tegutsenud vähemalt ühe majandusaasta**
- on kolme majandusaasta keskmisena turustatud sealihasektori tooteid vähemalt **4 mln euro eest**

- SCE Epiim
- TÜ Muhu liha
- TÜ Epiko
- Rakvere Lihaihistu
- Eesti Lihaveisekasvatajate ühistu
- Saaremaa Piimaihistu

Kvaliteedikavad kui müügiargument

Riiklikult tunnustatud kvaliteedikavad

- „Rohumaaveise liha tootmine“

- „Biosfääri programmiala rohumaaveis- ja lammas“

Peavad vastama järgmistele kriteeriumitele:

- ✓ lõpptoote eripära (nt eripärased kasvatus- või tootmismeetodid või lõpptoote kvaliteet);
- ✓ kvaliteedikava on avatud kõigile tootjatele;
- ✓ kvaliteedikava sisaldab siduvaid tootespetsifikatsioone ja nendele vastavust kontrollib avaliku sektori asutus või sõltumatu inspekteerimisorgan;
- ✓ kvaliteedikava on läbipaistev ja tagab toodete täieliku jälgitavuse.

Liidu kvaliteedikavad

- EL-i mahelogo kandvad tooted
- Kaitstud päritolunimetus (KPN)
- Kaitstud geograafiline tähis (KGT)
- Garanteeritud traditsiooniline toode (GTT)

Innovatsioonikoostöö

Meede 16.2 „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine“

Eesmärk põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine, uuenduslike ja kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamise kaudu

Taotleja on ettevõtja, peab kaasama teadus- ja arendusasutuse

Meetme eelarve 11,9 mln eurot, rahastatud 65 taotlust, toetus kuni 350 000 eurot

Veskimäe PM OÜ projekt „Seakasvatuse efektiivsuse suurendamine“

ETSAÜ „Sigade karjatervise ja heaolu protokollide prototüübi arendamine“

0.3 Innovatsioonikoostöö projektid

Eesmärk **konkurentsivõime suurendamine, kliima- ja ressursitõhususe parandamine** uuenduslike ja kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamise kaudu

Taotleja on ettevõtja, kaasama peab teadus- ja arendusasutuse

Eelarve 15 mln eurot, toetuse määr kuni 90%

- arendusosak kuni 20 000 EUR, **I voor 2024 IV kv**
- suurprojektid kuni 800 000 EUR, (2025. a lõpus)
- väikeprojektid kuni 350 000 EUR, (2025. a lõpus)

Rahvusvaheline teaduskoostöö

Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi Horisont 2020 raames rahastati teadlaste osalemist:

- EJP „One Health“ projekt „Seafarmide bioturvalisuse praktikad Euroopas“ LABRIS ja EMÜ, 2020-2022;
- ERA-Net ICT-Agri Food projekt „Täppispidamise kasutamine Eesti seakasvatusektoris: suhtumine ja rakendamist takistavad tegurid“ EMÜ, 2021-2023
- ERA-Net ICRAD projekt „Sigade Aafrika katku viiruse interaktoom“ Tartu Ülikool, 2021-2024

2024. ja 2025. a käivituvad „Euroopa horisont“ partnerlused:

„Loomade tervis ja heaolu“

„Üks tervis – antimikroobikumiresistentsus“

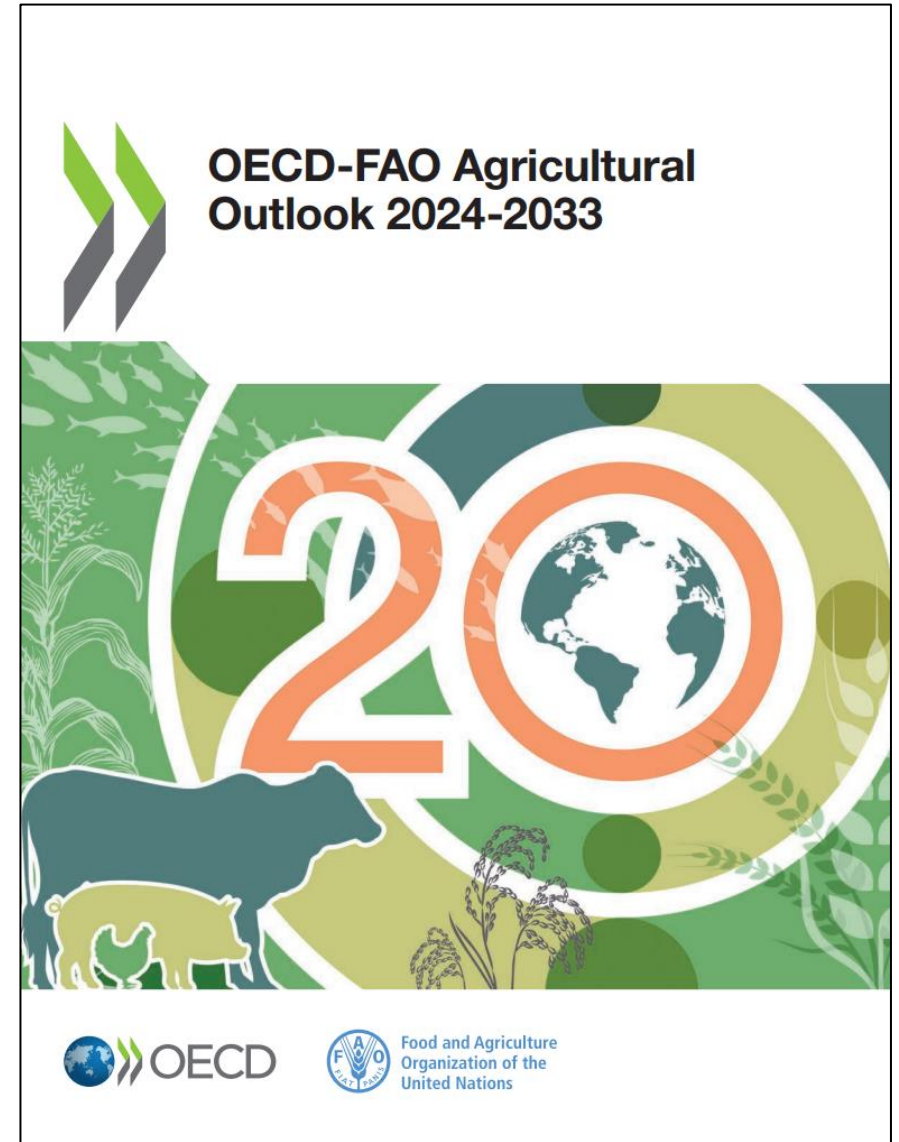

Tuleviku suundumused

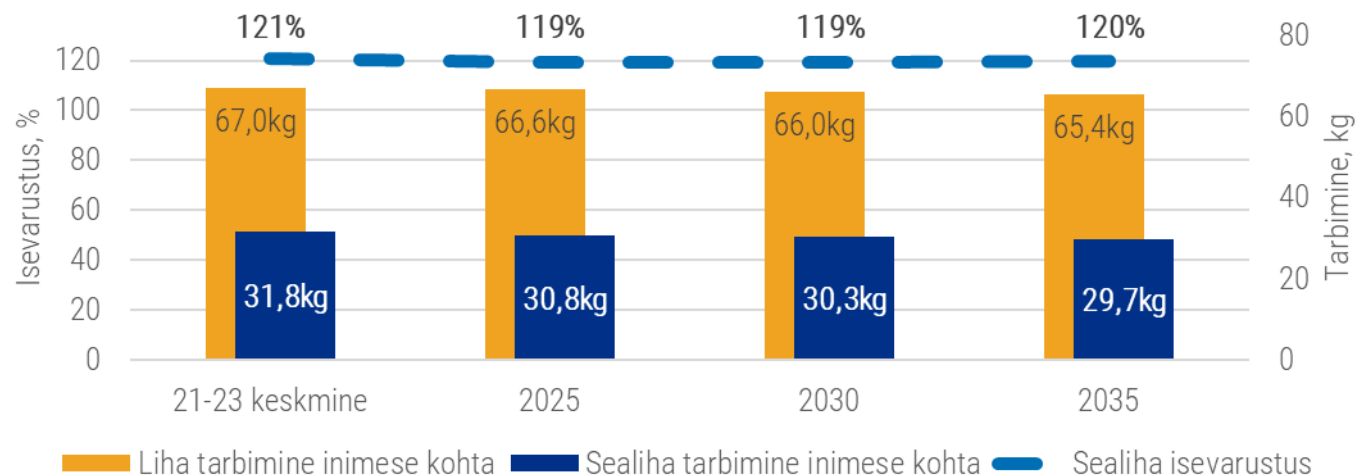
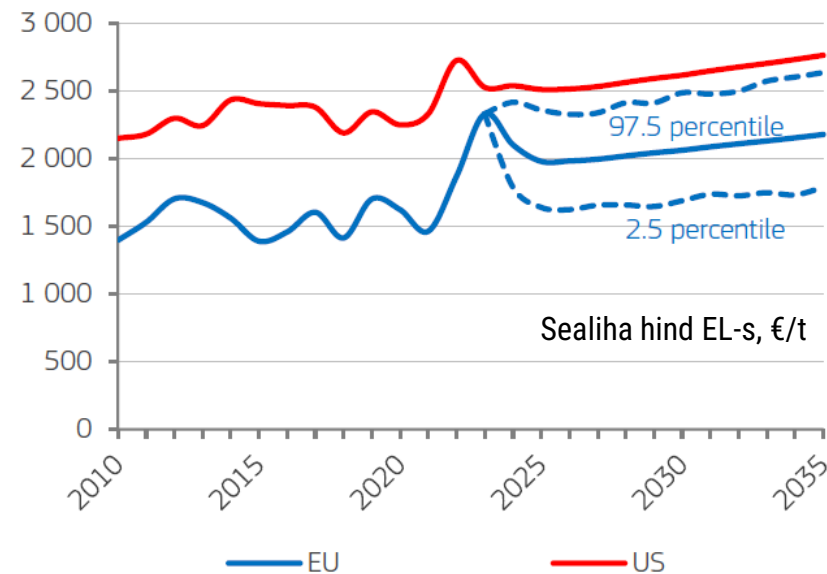
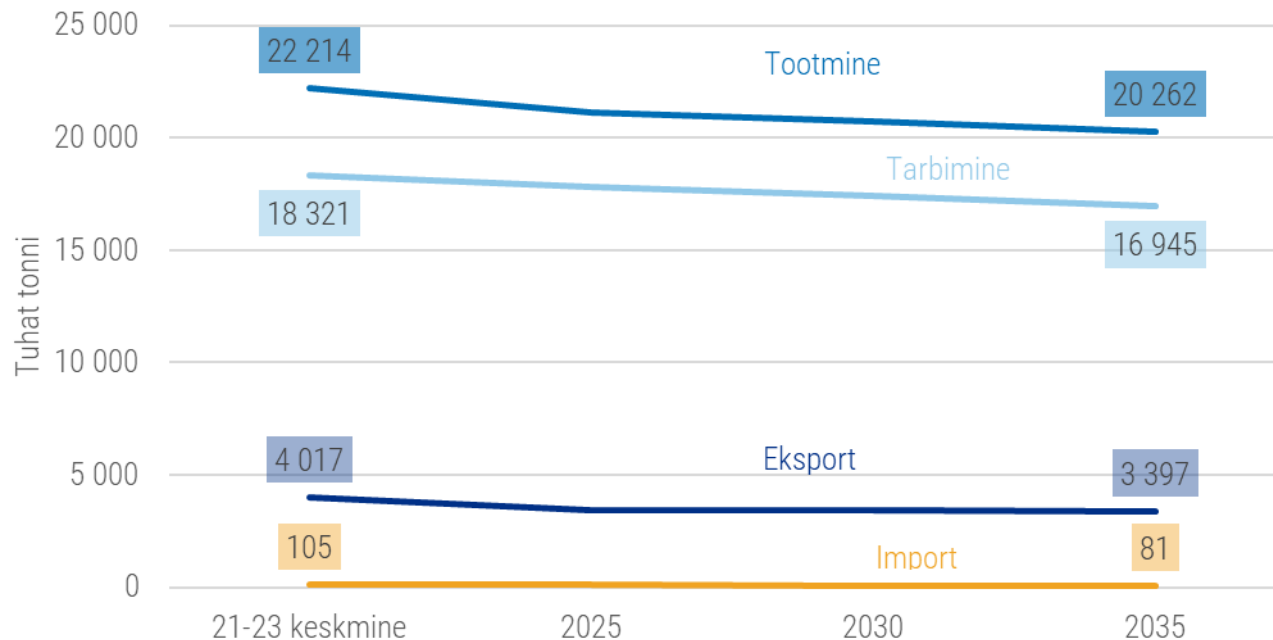
Globaalsed tulevikutrendid

- ✓ Maailma rahvastiku kasv aeglustub ja ka toidunõudluse kasv
- ✓ liha tarbimise kasv aeglustub (kõrge hind, kõrged tootmiskulud)
- ✓ sealiha tarbimine maailmas veidi suureneb (v.a Euroopas, kus see on enim tarbitav liha)
- ✓ Liha tootmiskulud kõrged – sööt, keskkonnanõuded, bioohutus
- ✓ Produktiivsuse kasv läbi aretuse ja parema söödaväärinduse
- ✓ Tarbija - teadlikum keskkonnanõuetest, loomade heaolust, surve antibiootikumide kasutamise vähendamise loomakasvatuses

Üks suuremaid riske: loomahaiguste levik

Sealiha turu väljavaates EL-is

ÜPP tulevik

✓ Euroopa Komisjoni Presidendi Ursula von der Leyen`i teise ametiaja põllumajanduse ja toidutootmise visoon ja prioriteedid tulevad esimese 100 päeva jooksul.

✓ Uue ametiaja (2024-2029) poliitilistes suunistes on märksõnadeks toiduga kindlustatus, vesi ja loodus

- põllumajandustootjate õiglane ja piisav sissetulek
- kliimaneutraalsuse saavutamine aastaks 2050
- kogu toidu väärtusahela konkurentsivõime tõstmine läbi innovatsiooni ja investeeringute
- põllumajandustootjate positsiooni tugevdamine tarneahelas
- rahvusvaheliste kohustuste õiglane ja tõhus elluviimine
- kliimamuutustega kohanemine

✓ ÜPP 2028+ Eesti seisukohtade ettevalmistamine

Kliimakindla majanduse seadus (eelnõu)

PÕLLUMAJANDUS

Turvasmuldadel põllumaa
püsirohumaaks

Märgalaviljelus

Mineraalväetiste kasutamise vähendamine

Piimaveiste karjatamise osakaalu
suurendamine

Biogaasijaamade rajamine

Biokütuste kasutamise soodustamine, fossiilkütuste
kasutuse vähendamine

Maastike mitmekesistamine

Põllumajandussektori kasvuhoonegaaside heitkogus koosneb põllumajandusmaal, maaharimises ja loomakasvatuses tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogustest ning põllumajanduses kasutatavatest kütustest tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogusest.

KHG heite vähendamise eesmärk võrreldes 2022. aastaga:

- 2030. aastaks 14%;
- 2035. aastaks 17%;
- 2040. aastaks 18%.

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

**Tark ja kestlik põllumajandus,
toidutootmine ja maaelu
ning ohutu toit ja hoitud keskkond!**

kristel.maidre@agri.ee